

Tjärnare Mollberg

Fredmans Epistel N:o 45

*Till Fader Mollberg rörande hans Harpa, och tillika et slags
notitiam att Mollberg led oskyldigt på krogen Rostok.*

Carl Michael BELLMA N (1740-1795)

p

Tjär-na-re, Moll-berg, hur är det fatt? Var är din har-pa,
var är din hatt? Ack, hur din läpp är klu-ven och stor!
f
Var har du va-rit? Sva-ra, min bror! Till Ro-stock, min far, min
har-pa jag bar; där bör-jas kra-vel, om mej och mit spel;
och bäst jag spel-te, pling, pling-e-li plång, kom en sko-flick-a-re
p
hjul-bent och lång, högg mig på tru-ten. Pling, pling-e-li plång.

- 2 Hur såg han ut? jo surögd och klen,
svarta skinnbyxor, mörkblåa ben,
upfästad hatt med guldtråns och band,
randiger nattrock och käpp uti hand.
Just så såg han ut,
på västen ett spjut,
satt i et gehäng,
och när han blev sträng,
slog han i verkstan, pling plingeli plång,
så at där darra båd' fällbänk och säng,
fönster och dörrar. Pling plingeli plång.

- 3 Jag satt och spelte nykter och sur
Drottningens polka i Polen, G dur;
runt kring mig satt förståndiga män;
den drack et stop, ett halfstop drack den.
Men hur det var fatt,
slog en av min hatt,
en ann' sad åt mej:
vad fan angå dej
Pålens affärer? Pling plingeli plång.
Spela ej polska, men lär dig en gång
ha tand för tunga. Pling plingeli plång.
- 4 Hör min Mæcenas, hör vad lom sker:
Jag satt så nöjd och drack mit kvarter,
talte helt högt om Pol'ns konjunktur,
Veten god' herrar, sad' jag, och drack ur,
att ingen monark
i världen så stark
förmår i sitt land
förbjuda min hand
att på min harpa, pling plingeli plång,
och det så länge där finnes en sträng,
spela en polska. Pling plingeli plång.
- 5 Nu satt i vrån en gammal sergeant,
tvänne notarier och en stånddrabant;
de ropa: slå! skoflickarn har rätt,
Polen är straffat, dess öde utmätt.
Ur skrubben kom fram
en vindögd Madam,
slog harpan i kras
med flaskor och glas.
Skoflickarn högg mig, pling plingeli plång,
bak uti nacken en skårsa så lång.
Där har ni saken. Pling plingeli plång.
- 6 Rättvisa värld, nu frågar jag sist:
Led jag ej orätt? - Mollberg jo visst.
Lider jag ej oskyldigt? Gutår!
Harpan är sönder och näsan är sår.
Tvi sådan förtret!
Ej bättre jag vet
än fly ur mit land
med harpan i hand,
spela för Bacchus och Venus, kling klang,
bland Virtuoser ta stämman och rang.
Följ mig Apollo! Pling plingeli plång.

Tjänare Mollberg

Fredmans Epistel N:o 45

Till fader Mollberg¹ rörande hans harpa, och tillika ett slags ad notitiam att Mollberg led oskyldigt på krogen Rostock².

Für Vater Mollberg, seine Harfe betreffend und zugleich eine Art ad notitiam (=zur Kenntnis), wie Mollberg im *Krug Rostock* unschuldig litt.

1

Tjänare Mollberg, hur är det fatt?
Var är din harpa, var är din hatt?
Ack, hur din läpp är
kluvan och stor!
Var har du varit?
Svara min bror.
Till Rostock, min far,
min harpa jag bar;
där börjas krakel,
om mej och mitt spel;
och bäst jag spelte,
pling plingeli plång,
kom en skoflickare
hjulbent och lång,
högg mig på truten.
Pling plingeli plång.

Servus Mollberg, was gibt's?
Wo ist deine Harfe, wo ist dein Hut?
Ach, wie ist deine Lippe
gespalten und groß!
Wo bist du gewesen?
Antworte, mein Bruder!
Ins Rostock, mein Vater,
trug ich meine Harfe;
da begann ein Krakeel,
um mich und mein Spiel;
und wie ich beim schönsten Spielen war,
Klingsilben
kam ein Schuster
o-beinig und lang,
schlug mir auf die Schnauze.

2

Hur såg han ut?
Jo surögd och klen,
svarta skinnbyxor, mörkblåa ben,
uppfästad hatt
med guldträns och band,
randiger nattrock
och käpp uti hand.
Just så såg han ut,
på västen ett spjut,
satt i ett gehäng,
och när han blev sträng
slog han i verkstan,
pling plingeli pläng,
så att där darra båd' fällbänk
och säng, fönster och dörrar.
Pling plingeli pläng.

Wie sah er aus?
Ja, triefäugig und schwächlich,
schwarze Lederhosen dunkelblaue Beine,,
aufgebundener Hut
mit Goldschnur und Band,
gestreifter Schlafrock
und Stock in der Hand.
Genau so sah er aus,
auf der Weste ein Degen,
[saß] in einem Gehänge,
und als er gestreng wurde
schlug er in der Werkstatt (um sich),

so dass dort zitterten sowohl Schlafbank
als auch Bett, Fenster und Türen.

3

Jag satt och spelte nykter och sur
Drottningens polska i Polen, G-dur;
runt kring mig
satt förståndiga män;
den drack ett stop,
ett halvstop drack den.
Men hur det var fatt,
slog en av min hatt,
en ann' sad åt mej:
Vad fan angå dej
Polens affärer?
Pling plingeli plång.
Spela ej polska,
men lär dig en gång
ha tand för tunga.
Pling plingeli plång.

Ich saß und spielte nüchtern und sauer
die Polska³ Königin in Polen⁴ ,G-Dur;
rund um mich
saßen verständige Männer;
der trank ein Maß,
ein halbes Maß trank jener.
Aber wie es so kam,
schlug einer meinen Hut ab,
ein anderer sagte zu mir:
Was zum Teufel geht dich
Polens politisches Geschick an?

Spiele nicht Polska,
sondern lerne mal zu schweigen
(*wörtl.* Zahn vor Zunge haben).

4

Hör, min Mæcenas,
hör vad som sker:
Jag satt så nöjd
och drack mitt kvarter⁵,
talte helt högt
om Pol'ns konjunktur.
Veten god' herrar, sad' jag,
och drack ur,
att ingen monark
i världen så stark
förmår i sitt land
förbjuda min hand
att på min harpa,
pling plingeli plång,
och det så länge
där finnes en sträng,
spela en polska.
Pling plingeli plång.

Hör, mein Mäzen,
höre was geschieht:
ich saß so zufrieden
und trank mein Viertel,
sprach ganz laut
von Polens politischer Lage.
Wisst, gute Herren, sagte ich,
und trank aus,
dass kein (noch) so starker Monarch
(in) der Welt
kann in seinem Land
meiner Hand verbieten
auf meiner Harfe,

und das so lange
es darauf (noch) eine Saite gibt,
Polka zu spielen.

5

Nu satt i vrån
en gammal sergeant,
tvenne notarier
och en stånddrabant;
de ropa: slå!
skoflickarn har rätt,
Polen är straffat,
dess öde utmätt.
Ur skrubben kom fram
en vindögd madam,
slog harpan i kras
med flaskor och glas.
Skoflickarn högg mig,
pling plingeli plång.
bak uti nacken
en skårsa så lång.
Där har ni saken.

Pling plingeli plång.

6

Rättvisa värld,
nu frågar jag sist:
Led jag ej orätt?
- Mollberg jo visst.
Lider jag ej oskyldigt? Gutår!⁷
Harpan är sönder
och näsan är sår.
Tvi, sådan förtret!
Ej bättre jag vet

än fly ur mitt land
med harpan i hand,
spela för Bacchus och Venus,
klung klung,
bland virtuoser
ta stämman och rang.

Följ mig Apollo!
Pling plingeli plång.

Nun saßen in der Ecke
ein alter Sergeant,
zwei Notare
und ein Soldat der Leibwache;
die riefen: Schlage!
Der Schuster hat recht,
Polen ist gestraft,
sein Schicksal besiegelt (*wörtl.* erschöpft).
Aus der Kammer kam hervor
eine schielende Madame,
schlug die Harfe in Trümmer
mit Flaschen und Gläsern.
Der Schuster schlug mir,

hinten im Nacken
eine Scharte so lang.
Jetzt wißt ihr's
(*wörtl.* da habt ihr die Sache).

Gerechte Welt,
jetzt frage ich zum Schluss:
Litt ich nicht unrecht?
- Mollberg, ja gewiss.
Leide ich nicht unschuldig? Prost!
Die Harfe ist kaputt
und die Nase ist verwundet.
Pfui, so ein Ärger!
Das Beste ist
(*wörtl.* ich weiß nichts Besseres)
ich fliehe aus meinem Land
mit der Harfe in der Hand,
spiele für Bacchus und Venus,

bei Virtuosen
werde ich Stimme und Rang haben
(*wörtl.* nehmen).
Folgt mir, Apollo!

¹ *Mollberg*, nach Bellman Hausbesitzer, der eine Zeitlang eine Fabrik betrieb und dann Tanzlehrer war; der wirkliche Lorenz Mollberg stammte aus einer wohlhabenden Familie. Die von einem Onkel geerbte Fabrik ging zugrunde und Mollberg richtete in ihren Räumen das Tanzlokal Grönlund ein. Mangelnder Unternehmungsgest und schlampige Geschäftsführung aber auch die wirtschaftliche Verelendung lassen ihn auch hier scheitern, so dass Mollberg 1762 in die Leibwache eintrat. Am 3.3.1772 starb Mollberg im Alter von 38 Jahren in bitterer Armut an Schwindsucht (Tbc).

² *Rostock*, ein kleines bekanntes Wirtshaus in der Altstadt Stockholms (Västerlånggatan 45)

³ *Polska*, schwedischer Nationaltanz; ein Paartanz, der in Schweden aus einem polnischen "Kehraus" entstand

⁴ *Königin in Polen*: ein beliebtes Musikstück der Zeit

⁵ *Kvarter*: ca. 1/3 l

⁶ *Stånddrabant*: Soldat des Leibregiments

⁷ *Gutår* Prosit! Gesundheit! von *gott år* (gutes Jahr)

Die Melodie stammt von einer Arietta aus der Operette Sylvain, die 1770 in Paris uraufgeführt wurde; noch im selben Jahr auch eine Aufführung in Stockholm.

BB/GE/HHO 270698